

ZIMÁNYI ÁGNES

Beöthy Tamással

Beöthy Tamás 1927. február 15-én született Budapesten. Érettségi után beiratkozott a Budapesti Műszaki Egyetemre, 1950-ben építészmérnöki diplomát szerzett, és évekig építészmérnökként dolgozott. 1953-ban, lépett be a jezsuita rendbe. 1956-ban, több rendtársával együtt külföldre kényszerült. Ausztriai noviciátus után hét esztendőtt Írországban töltött, 1963-ban Dublinban pappá szentelték, majd Németországban, Észak-Amerikában és Kanadában működött. 1989 óta ismét Magyarországon él. Budapesten és ország-szerte vezet irányított lelkipraktikumokat, aktívan részt vesz a cursillo, a házashétvége és más megújulási mozgalmak munkájában.

Építészmérnökként hogyan lett mégis pap és jezsuita szerzetes?

Egyáltalán nem akartam pap lenni. Meg akartam nőszülni, és huszonnégy gyereket akartam. Nyolc éves koromtól fogva arra vágytam, hogy szent legyek, és Magyarországot is szentté tegyem, de a világi életben. Érettségi után beiratkoztam a Műegyetemre, és 1950-ben építészmérnök lettem. Első munkahelyem a Diósgyőri Vasgyárban volt. Azután 1952 nyarán tizenkétnapos lelkipraktikumot végeztem egymagamban, az Ágasvár környéki erdőben, és ott az Isten szerelmét nagyon megtapasztaltam. Akkor éreztem először papi hivatást. Úgy gondoltam, segítenem kell az embereknek, hogy mindent ők is megélik. Az első atya, akinek beszéltem erről, azt mondta, nem hiszi, hogy nekem papnak kellene lennem. Talán, mert a szüleimet segítettem. Belenyugodtam, de azután elmentem Szabó József atyához, az Üllői úti Szent Kereszt-templomba. Sok-mindenről beszéltem neki, de erről nem. Újpesten élt a legjobb barátom húga, akibe ugyan szerelmes nem voltam, de gondoltam, megkérem a kezét, mert a sok gyerekhez hamar kell nőszülni, és akkor már 25 éves voltam. Amikor elköszöntem, az ajtóból visszafordulva azt mondtam: majdnem jezsuita lettem. Erre visszahívott, meghallgattott, és azt mondta, nincsenek akadályok. 1953. szeptember 14-én beköltöztem a Szentkirályi utca 29-be, ahol még két jezsuita élt. Munkahelyemet persze megtartottam, hiszen hivatalosan a jezsuita rendet 1950-ben feloszlatták. 1956-ban reméltük, hogy újra engednek bennünket működni, és amikor kiderült, hogy nem, több mint harmincan elhagytuk Magyarországot. A noviciátust Ausztriában fejeztem be, és 1963. július 31-én, Szent Ignác napján, az írországi Dublinban pappá szenteltek. Németországba, Amerikába, Kanadába kerültem, plébániákon dolgoztam, hat évig kórház-lelkész voltam, és közben csináltam a különböző megújulási mozgalmakat, ifjúsági hétvégét, házaspáros hétvégét, cursillót, családi hétvégét, plébániai megújulási hétvégét, irányított lelkipraktikumokat.

Milyen az irányított lelkigyakorlat?

Ez az eredeti Szent Ignác-i lelkigyakorlat. Szent Ignác abból indult ki, hogy Isten mindenkivel közvetlenül akarja magát közölni, és a lelkigyakorlatvezető segíthet a közvetlen találkozás létrejöttében. Azt is tudta, hogy sokan, akik pedig szeretnék, képtelenek lesznek harminc napra félrevonulni, ezért lehetőséget teremtett az otthon végezhető lelkigyakorlatra. Az ember a lelkigyakorlat ideje alatt, saját otthonában naponta másfél órát imádkozik, a megadott szentírási szakasz, vagy lelkigyakorlatos könyv alapján, elmélkedik, és időről időre beszámol a papnak, aki irányítja, segíti őt. Ugyanezt csinálom én is. Budapesten és szerte az országban vannak csoportjaim. Kaposvár, Kanizsa, Pécs, Baja, Kalocsa, Debrecen, Nyíregyháza, Mezőkövesd, Eger, Salgótarján azok a városok, ahol rendszeresen vezetek irányított lelkigyakorlatot.

Azért megy, hogy a beszámolót meghallgassa?

Pontosan. Azt kérem a résztvevőktől, számoljanak be nekem egy imaidejükről, amelyben sok örömük volt, azaz a legtöbb kegyelmet kapták, és arról az imaórájukról is, amelyik nehezebben ment. Az ilyen ima olykor komoly erőfeszítést kíván, mert Istent nem tudjuk manipulálni. Amit emberileg megtehetünk, hogy jobban megnyílunk a kegyelemnek, de maga az ima, ami Isten életének közlése, az ajándék. Nem mi döntjük el, Isten hogyan ajándékozza magát nekünk. Sokszor napokig vagy hetekig nagy a csend, mintha semmi sem történne. Ilyenkor biztatni kell az embereket, hogy tartsanak ki, vagy korrigálni az esetleges hibákat. Sokan ima közben is csak gondolkodnak, értelmi igazságokat keresnek, holott egész lényükkel kellene imádkozniuk, mert az ima kapcsolat, ahol az érzések döntő fontosságúak. Az a jó, ha teljes valóságunkkal imádkozunk, és találkozunk Jézussal, aki most is él, és szeretné magát közölni velünk.

Sa találkozások létrejönnek?

Mindenkinél. A legtöbben mélyebben kapcsolódnak Jézushoz, és sokkal több örömük van az imájukban. Az ima fő célja Jézus belső megismerése, és a vele való együttlét. Kimondjuk, amit gondolunk, Jézus válaszol, és az állandó párbeszéddel vele lehetünk. A lelkigyakorlat nem egyetemi előadás, ahol a tananyag megtanulása a fontos, és a személy megismerése csupán másodlagos. A Szent Ignác-i lelkigyakorlatban a személyes együttlét a legfontosabb. A tanítás mögött a személyt szeretjük. A kereszténység lényege a Jézussal való bensőséges kapcsolat, a személyes megtapasztalás. Lelkigyakorlatos könyvében Szent Ignác sokat foglalkozik bűnösségünkkel is. Csak akkor tudjuk megérteni, mit tett értünk Jézus, ha tisztán látjuk, mi jár a bűnnel. Azután folytatja Jézus nyilvános életével, szenvedésével és a feltámadt Jézussal. Jézus munkatársakat hív, hogy vele együtt építsük Isten országát. Megtanít bennünket, hogy megismerjük evilág szellemét, és tudjuk, mikor dolgozik bennünk Isten.

Mit jelent a cursillo, és mi a lényege?

A *cursillo* spanyol szó, jelentése: rövid kurzus. Spanyolországból indult el 1949 táján. Az örömteli keresztény élet megélését szeretné

segíteni, hogy kevesebb legyen az öröm nélküli, kötelességből keresztény. Az igazi kereszténység a Szentháromság családjában való boldog élet, és nem száraz tan. Azt kell megtanulnunk, hogyan éljük ezt meg egymással.

Egy hétvége elég erre, vagy ez egyfajta bevezetés?

A legtöbb ember számára mély tapasztalat és élmény. Az a baj, hogy sokan fogyasztó keresztények. Úgy gondolkodnak, hogy a papok mindent tudnak, mi világiak pedig fogyasztunk. Mások azt hiszik, csak akkor tudnak Krisztusért dolgozni, ha teológiát tanulnak. Nem gondolnak rá, hogy életünk Krisztus ajándéka egymásnak. Ahhoz nem kell teológia, hogy Istennel kapcsolatos tapasztalatainkat egymással megosszuk, egymást a bennünk lévő Krisztussal erősítsük, gazdagítsuk. A kereszténység lényege, hogy a krisztusi életet próbáljuk egymásban növelni. Én azzal növelem a másokban, ha elmondom, hogyan működik bennem, a másik pedig azzal, hogy elmondja, őberne hogyan működik.

A *cursillo* világi alapítója, a spanyol Edvarado Bonin nemrég Leónfalun járt. Mintegy százötvenen gyűltünk össze az egész országból, akik *cursillo* vezetésével foglalkozunk. Magyarországra a *cursillo* két helyről jött. Magyar verbita atyáktól, akik a Fülöp-szigetéről és Paraguayból érkeztek, mi jezsuiták pedig Kanadából hoztuk haza. Boday Jenő atya, Csókay atya, és Deák atya magyarul csinálták, én meg az ontariói részen angolul. A hetvenes évek elejétől többször hazalátogattam, olyan papokat és világiakat kerestem, akik fogékonyak voltak az ilyesmire. Tudtam, itthon is fontos a házasságok erősítése. Részben, gondolom, saját családi hátterem miatt is, szüleim többet éltek külön, mint együtt.

A magyar papok hogyan fogadták a megújulási mozgalmakat?

Ács István egeri segédpüspök több házashétvégét és *cursillót* csinált. Hirtelen halála egy *cursillós* hétvége előtt következett be. Mayer Mihály pécsi püspök is végzett *cursillót*, és nagy hatással volt rá. A legtöbb papnak, aki eljön, nagy élményt jelent.

A házashétvége is Spanyolországból származik?

Amennyire tudom, úgy kezdődött, hogy volt egy pap Spanyolországban, aki észrevette, léteznek jól és rosszul működő házasságok. Kikérdezte a párokat, hogyan élnek, és leírta a tapasztalatait. Ebből nőtt ki azután az a jól megszerkesztett, egységes vázlat, melyet a házashétvégekhez világszerte használnak. Amerikában az első házashétvége 1968-ban, a New York-i spanyol közösségben volt, spanyol tiszteknek, akik NATO kiképzésen vettek részt. Hamarosan az angol nyelvűek között is elterjedt. Én 1974. január 4-én Buffalóban csináltam az elsőt, azután Kanada különböző városaiban, számos hétvégén, a gondosan kidolgozott tematikával.

A házashétvége a megromlott házasságokat próbálja helyrehozni?

A jó házasságokat akarja tovább fejleszteni. Minden házasságban lehet előre lépni. A II. Vatikáni zsinat azt mondja, a szerelemnek állandóan növekednie és tökéletesednie kell. Abban segítjük a házaspárokat, hogy szerelmük egyre nőjön, boldogságuk mind teljesebb legyen.

Hogyan lehet ebben segíteni?

Az emberi élet egyik legnagyobb problémája, hogy az emberek nem tudnak kommunikálni. A mindennapi életben legtöbbször megváltozik a házaspárok közötti érintkezés ahhoz képest, amikor szerelmek voltak. Szerelmük idején nagyon érdeklődtek egymás érzései, gondolatai iránt. Aztán jönnek a hétköznapiak, egyre inkább a gyerekekre, vásárlásra, házimunkára, nyaralásra, egyebek kerülnek előtérbe. Kapcsolatuk ügyviteli lesz, mert nem tudnak egymásra kellően figyelni. Szinte természetes, hogy a szerelem kihűl vagy ellaposodik, mert nem a valódi lényükkel találkoznak, hanem a felszínnel, ami az ügyvitelhez szükséges. A házashétvégén a párok újra tanulnak egymásra figyelni. Kezdenek jól kommunikálni. A hétvégét mindig egy pap vezeti, aki tanítást ad, és van három házaspár, akik saját tapasztalataikat mondják el. Ezek a párok önmagukat ajándékozzák. Lélektanilag nagy hatású, hogy a résztvevők látják mások életét, és olyan dolgokat, amelyeket azelőtt talán négy szemközt sem mertek elmondani, ott elmondják, húsz vagy akár harminc pár előtt. Ez bátorságot ad, hogy merjék egymásnak ajándékozni magukat. Megértik, hogy Isten szemében mindnyájan ajándékok vagyunk egymás számára, csak a számos előítélet és a fogyasztói társadalom nyomására lassan nem merjük elhinni. Isten elsősorban egymás által akar táplálni bennünket.

A házashétvége tehát részben kommunikációs tanfolyam, részben tanítás a szentségi házasságról. A II. Vatikáni zsinat azt mondja, az egyház természetét legjobban a családokban, a házasságokban lehet felfedezni. A Szentatya *A családokhoz* írott levelében ugyanezt mondja. Ha nem ismerjük a családok és a házasság isteni valóságát, akkor nem ismerhetjük meg az egyházat sem. Ha nincs Isten szerinti házasság, akkor egyház sincs. A Szentatya szerint az igazi szeretet önkinyilatkoztatással kezdődik, és csak attól tanulható, aki minden ajándék forrása, tehát Istentől, és csak a Jézusban elrejtett imában, aki a fő ajándék.

II. János Pál pápa könyvet is írt a házastársi szerelemről.

A Szentatya 1979 szeptemberétől öt éven át a szexualitás és a test teológiájáról tartotta nyilvános szerdai beszédeit. Ennek első kötete egy éve magyarul is megjelent, *A férfi és a nő* címmel. Mély gondolatai között szerepel a test nász jellege. Azt jelenti, mindannyiunknak nászkapcsolatba kell lépni egymással, engedni, hogy a másik szépsége megigézzon. Erről szól *A szerelemről minden házaspárnak* című könyv is, amely a Szentatya ezen gondolatait a házashétvégével kapcsolatban fejti ki. Két jezsuita atya és két világi írta, a Márton Áron Kiadónál jelent meg. Ez a könyv csodálatosan megvilágítja, hogy a szentség által miként növekszik bennünk Isten élete. Sokan görbén tekintenek a szexualitásra, pedig az Isten egyik legnagyobb ajándéka. A Szentatya *A családokhoz* írott levelében úgy fogalmaz, Jézus akkor fejti ki Isten leglényegesebb tulajdonságát, mikor önmagát vőlegénynek mondja. A papnevelésről szóló levelében pedig azt írja, a lelkipásztori munka *opera amoris*, a szerelem

műve. A jó pap azzal a mély szeretettel szereti a híveit, amellyel a jó férj szereti a feleségét. Nekünk papoknak nem hideg szeretettel kell a híveket szeretnünk, hanem engedni, hogy szépségük megérintsen bennünket. Jézus vőlegényi szeretetét kell sugározni és tökéletesíteni. Magamat az egyik legboldogabb papnak tartom. Minden héten *cursillón*, házashétvégén, ifjúsági hétvégén, vagy családi hétvégén veszek részt, hétközben pedig irányított lelkigyakorlatokat vezetek. Megigéz engem a testvérek szépsége, amikor látom, hogy Isten működik bennük.

Talán azért is akartam világi maradni, mert mindig azt éreztem, hogy egy világi jobban tud hatni egy másik világra, mint bármely pap. Egy világit jobban érdekel, hogy a másik világi hogyan éli a hitét vagy a házasságát. Az egyház úgy teljes, ha a pap és a hívek együttműködnek. Ebben van az ereje azoknak a hétvégéknek, amelyeket én csinállok. A résztvevők látják a világiakat, akik komolyan dolgoznak Krisztusért, és nagyon boldogok. A keresztségben kapott hivatásukat, Krisztus papi, prófétai, királyi hivatását gyakorolják, és Krisztus életét mind jobban utánozzák. Krisztus apostolkodott, nekünk is azt kell tennünk. Mindaz, amit én csinállok, azt segíti elő, hogy az emberek megtanulják és továbbadják, hogyan lehet a világban még inkább Krisztus-szerűen forogódnival. Ennek feltétele, hogy egymással rendszeresen találkozzunk, hitben való fejlődésünkről, apostoli ténykedéseinkről beszéljünk. A felnőtt is úgy tanul, ha nem csupán hallgat, hanem aktívan részt vesz a folyamatban. Nézze meg a régi zsidó közösségeket, hitéletük részben a templomban, részben a zsinagógában folyt. Minden tíz családra jutott egy zsinagóga, ahol egymással a Szentírásról, a hitükről beszélgettek, és ezzel erősítették egymást. A templomba évente néhányszor, a nagy ünnepekre mentek föl. A rendszeres találkozás és együttlét a zsinagógákban történt.

Amíg a keresztények beszéltek egymással, a kereszténység futótűzként terjedt. Később egyre inkább csak a papok szóltak a hívekhez, és a rohamos terjeszkedés megállt. Pedig az egyház ereje a hívekben van. Szent Ágoston azt mondta, büszke vagyok a keresztségemre, mert hasonló vagyok hozzátok, és félek attól, hogy püspök vagyok, mert ezzel fölöttetek állok, és ez óriási felelősség. A dicsőség tehát a keresztségben van, abban, hogy Jézus teste vagyok, és Jézus feladatát kapom. A képességet, hogy pap, próféta és király legyek. Manapság az emberek ezt nem nagyon gyakorolják.

Miért nem?

Nagy Konstantin ediktumáig a hívők felnőtt keresztények voltak. Tudták, hogy kereszténységükkel vagyoniukat és életüket kockáztatják. Mikor a keresztény hit államvallás lett, megszűnt az üldözés. Akkor egyre többen kivonultak a pusztába, ahol egyedül, remeteként éltek. Akik nem tudtak a pusztába kimenni vagy bőjtölni, kezdték azt hinni, hogy ők nem igazi keresztények, mert életükből

hiányzik Krisztus kereszthalála, a Krisztusért vállalt önfeláldozás. A családosok azt gondolták, ők másodrangú keresztények, mert családban élnek, és nem tudnak nagy dolgokat vállalni. Holott házasságban élni voltaképp sokkal nehezebb. Mi, papok könnyebben önzővé válhatunk, mert nem kell az élet napi nehézségeivel megküzdenünk. Nem ébresztenek fel síró gyermekek, nincsenek napi kenyérgondjaink, ennél fogva kényelmesebben élhetünk. Bizonyos értelemben könnyebb előre lemondani a feleségről, a vagyonról, mint naponta megküzdeni a családi, munkahelyi problémákkal, egzisztenciális gondokkal. A családi életben, a házasságban számos nehézség van. Majd huszonöt éve foglalkozom házasságokkal és látom, hogy a legjobb párokban is sok a feszültség.

Az első házashétvége az én életemben is nagy fordulatot hozott. Addig is jó pap voltam, reggeltől estig látogattam az embereket, törődtem velük, de valami hiányzott, és erre a házashétvégén jöttem rá. Én is csak az agyamat adtam, nem a teljes személyemet, és persze nem is fogadtam el a másik személyét. Minden személyi kapcsolat modellje a házasság, a mezítelenség, a kölcsönösség, az elkötelezettség. Csak adni akartam, de nem tudtam elfogadni. Aki csak adni akar, az társát bizonyos értelemben koldusnak tartja. A másik könnyebben megérti, hogy ő is érték, ha tudunk tőle elfogadni, ha képesek vagyunk megmutatni, hogy ő is gazdagíthat bennünket. Megértettem, nekem is ajándékoznom kell magamat, sebzettségemmel, gyengeségemmel együtt. A legtöbb pap nem azért boldogtalan, mert nincs felesége, hanem azért, mert nem tudja magát ajándékozni. Víztoronynak képzei magát. Mindig ad, de ha csak ő ad, és nem engedi, hogy a hívek szeressék és törődjenek vele, akkor kiürül és elszigetelődik. Nem éli át Isten szándékát, hogy ajándékok legyünk egymás számára. Sok pap nem meri megmutatni a hibáit, és azt hiszi, attól kevésbé lesz hibás.

A Szentatya világiakhoz írott körlevelében világosan megmondja, hogy az egyház különböző tagjai egymásnak adott segítsége rendkívül fontos. Kiemeli, hogy a híveknek kötelességük papjuk lelki fejlődéséről gondoskodni, apostoli munkájában segíteni. Vajon tud-e bárki az én lelki fejlődésemben segíteni, ha nem ismer engem? Az egymásban rejlő erővel tudjuk egymást gazdagítani, erősíteni. A papok sose fogják elérni az összes embert, aki nem ismeri Krisztust. Azokat csak világiak tudják elérni. Ezért megtanítjuk őket, hogyan tudnak, a barátság és a szeretet útján, lassan-lassan egyre több embert Krisztus felé irányítani. A négy „B” segítségével: ajánld föl Barátságodat, nyerd meg Barátodul, és vidd Barátodat Barátodhoz, Krisztushoz. Ez hosszú, elkötelezett kapcsolat, amelyben szeretettel sugározzuk Jézus vágját a másik ember barátsága iránt.